

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ БИОЛОГИИ И БИОТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF BIOLOGY AND BIOTECHNOLOGY

1150 жыл

Әл-Фарабидің мерейтойы

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-9 сәуір 2020 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-9 апреля 2020 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-9, 2020

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ БИОЛОГИИ И БИОТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF BIOLOGY AND BIOTECHNOLOGY

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-9 сәуір 2020 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-9 апреля 2020 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-9, 2020

Редакционная коллегия:

д.б.н., профессор, чл.-корр. НАН РК Заядан Б.К., к.б.н. Баубекова А.С., к.б.н. Инелова З.А.,
директор НИИ проблем биологии и биотехнологии КазНУ им. аль-Фараби, д.б.н.,
академик НАН РК Бисенбаев А.К., директор НИИ проблем экологии КазНУ им. аль-Фараби,
к.г.н. Скакова А.А., д.б.н., профессор Тулеуханов С.Т., д.б.н. Курманбаева М.С., к.б.н. Жунусбаева Ж.К.,
к.б.н., доцент Кистаубаева А.С., председатель СМУ, к.б.н. Сыдыкбекова Р.К., председатель НИРС,
PhD Омирбекова А.А., Абдулжанова М.А., Сайдахметова А.К., Қонысбаева А. Ә.,
Бекмагамбетова Н.Т., Доктырбай Г.

Материалы международной научной конференции студентов и молодых ученых «Фараби Әлемі».
Алматы, Казахстан, 6-9 апреля 2020 г. – Алматы: Қазақ университеті, 2020. – 413 стр.

ISBN 978-601-04-4483-6

1-СЕКЦИЯ

БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОАЛУАНТҮРЛІЛІКТІ САҚТАУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНАУИ МӘСЕЛЕЛЕРІ

СЕКЦИЯ 1

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ БИОЛОГИИ И СОХРАНЕНИЯ БИОРАЗНООБРАЗИЯ

SECTION 1

MODERN ISSUES IN BIOLOGY AND BIOCONSERVATION

ERYSIMUM CROCEUM M.POP ПОПУЛЯЦИЯЛАРЫ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ТОПЫРАҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІМЕН БАЙЛАНЫСЫ

Сербаева Ақерке Дүйсенбековна

ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
serbaeva.akerke@gmail.com

Сирек кездесетін түрлер мен олардың популяцияларының қазіргі жағдайын баға беру үшін оған толық кешенді зерттеу жұмыстары жүргізілуі қажет. Өсімдіктерді тазалық индикаторы ретінде біз бағалауымыз қажет. Климаттың өзгеруі түрлердің жойылып кетуіне себепші болады. Сонымен қатар топырақтың рН мөлшері, топырақ ылғалдылығы және топырақтың құрылымдық қабаттары өсімдіктердің таралуы мен олардың онтогенетикалық күйінің жағдайларына әсер етеді.

Алғаш рет Іле Алатауындағы сирек кездесетін, эндемдік түр *Erysimum croceum* M.Pop популяцияларының топырақ ылғалдылығы және рН мәнін ескере отырып, кешенді зерттеу жұмыстары жүргізілді.

E. croceum үш популяциясы өсетін топырақ ылғалдылығы мен рН мәндерін анықтау үшін әртүрлі тереңдіктен топырақ үлгілері зерттеуге алынды. Топырақ кесіндісі әртүрлі қабаттарға ажыратылды. Әр қабаттан алынған топырақ үлгілері алдын-ала таза салмағы өлшенген алюминий бюкстарға салынды. Топырақ үлгілерінің ылғалды салмағы (алюминий бюкс + топырақ үлгісі) бірден электронды таразымен анықталды. Зертхана жағдайында ылғалды топырақ үлгілері 6 сағат бойы 105°C температурада кептіргіш шкафта кептірілді. Топырақ үлгілері кептірілген соң эксикаторда салқындалды, одан кейін олардың салмағы қайта өлшенді. Тәжірибелер үш рет қайталанып жүргізілді. Топырақты қабаттарға бөліп, сипаттама беру және топырақ ылғалдылығын анықтау жалпы қолданылып жүрген тәсілдер бойынша жүргізілді. Ылғалдылық $\% = (B1-B2)/(B2-B) \cdot 100\%$ формуласы арқылы есептелінді. Топырақтың рН көрсеткішін анықтау «CONSORT – С 931» құрылғысы арқылы 24,8°C температурада анықталды.

Erysimum croceum топырақ үлгілерінің ылғалдылығын салыстыру барысында, ең жоғары көрсеткіш 2-популяцияда 15-16 болса, ең төменгі көрсеткіш 3-популяцияда 6-7 болғандығы байқалды. Топырақ ылғалдылығы салыстырмалы жоғары (14-15) және топырақ рН мәні төмен (4,45) болған бірінші популяцияда өсімдіктер жамылғысы көп (95-100%). Үшінші популяцияда топырақ ылғалдылығы төмен (6-7%), рН мәні де сәйкесінше салыстырмалы түрде төмен (4,87%), осыған байланысты бұл популяцияда өсімдік жамылғысы салыстырмалы кедейлеу (85%).

Эндемдік, және сирек *Erysimum croceum* өсімдігінің үш популяциясын зерттеу нәтижесі осы түрдің таралу аймағы кең емес екендігін көрсетсе, топырағына жүргізілген зерттеу жұмыстары оның ылғалдылығы жоғары және рН мәні 5,85 болған жерде өсімдік жамылғысын жақсы екендігін көрдік.

Сейлхан А.С., Жумагул М.Ж. ВЛИЯНИЕ ВОДНО-СПИРТОВОГО ЭКСТРАКТА <i>PEGANUM HARMALA L.</i> НА УРОВЕНЬ АЛИМЕНТАРНОГО ОЖИРЕНИЯ.....	80
Сейлхан А.С., Жанбырбаева К.К., Башенова М.А. АНАТОМО-МОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДА <i>PEGANUM HARMALA L.</i>	81
Сербаева А.Д. ІЛЕ АЛАТАУЫНДА СІРЕК КЕЗДЕСЕТІН <i>ERYSIMUM CROCEUM M.POP.</i> ӨСІМДІГІНІҢ АНАТОМИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕР	82
Сербаева А.Д. <i>ERYSIMUM CROCEUM M.POP</i> ПОПУЛЯЦИЯЛАРЫ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ТОПЫРАҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІМЕН БАЙЛАНЫСЫ.....	84
Сәруар А.С., Такебаева Г.К., Құлбаев Т.Т., Жұмбабаева М.Б. ЖАЗ ЖӘНЕ ҚЫС МАУСЫМДАРЫНДА ОРГАНИЗМНІҢ ФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ КҮЙІН ТЕРІДЕГІ БИОЛОГИЯЛЫҚ АКТИВТІ НҮКТЕЛЕРДІҢ ТЕМПЕРАТУРАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІ БОЙЫНША ЗЕРТТЕУ	85
Срайыл Т.С. ТҮРКІСТАН ҚАЛАСЫНЫҢ ҚЫСҚЫ ОРНИТОФАУНАСЫНЫҢ САПАЛЫҚ ЖӘНЕ САНДЫҚ ҚҰРАМЫ	86
Сүйінбай З.Ж., Құлбаев Т.Т., Серікқұлова А.Т., Рабаева К.Б. АДАМ ТЕРІСІНДЕГІ БИОАКТИВТІ НҮКТЕЛЕРДІҢ БИОФИЗИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ ЖАСҚА САЙ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІН ЗЕРТТЕУ	87
Сумбембаев А.А., Кубенгаев С.А. <i>ASTRAGALUS VERESCZAGINII KRYL. & SUMN.</i> – ИСЧЕЗАЮЩИЙ ЭНДЕМИК ФЛОРЫ КАЗАХСТАНА.....	88
Сумбембаев А.А., Кубенгаев С.А. <i>DACTYLORHIZA INCARNATA (L.) SOO.</i> ВО ФЛОРЕ КАЛБИНСКОГО ХРЕБТА	89
Тустубаева Ш.Т. ИЗУЧЕНИЕ ЭФИРНОМАСЛИЧНОСТИ <i>ARTEMISIA SANTOLINIFOLIA TURCZ.</i> И <i>ARTEMISIA</i> <i>GLABELLA KAR. ET KIR.</i> ФЛОРЫ ВОСТОЧНОГО КАЗАХСТАНА.....	90
Тағай З.Ж. АЛМА-АРАСАН ШАТҚАЛЫНДА ӨСЕТІН <i>AJANIA FASTIGIATA (C. WINKL.)</i> ӨСІМДІГІ ТҰҚЫМНЫҢ ТЫНЫШТЫҚ КҮЙІН ЗЕРТТЕУ	91
Такебаева Г.К., Сәруар А.С., Құлбаев Т.Т., Сүйінбай З.Ж. КӨЗ ӨТКІРЛІГІНЕ ЖАСАЛҒАН ЖАТТЫҒУЛАРДЫҢ ӨСЕРЛЕРІН ТЕРІДЕГІ БИОЛОГИЯЛЫҚ АКТИВТІ НҮКТЕЛЕРДІҢ БИОФИЗИКАЛЫҚ ҚАСИЕТІ БОЙЫНША ЗЕРТТЕУ	92
Темірбай А.Ж. <i>ROSACEAE L.</i> ТҰҚЫМДАСЫНА ЖАТАТЫН КЕЙБІР ЖІДЕК ӨСІМДІКТЕРДІҢ ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	93
Туралин Б.А. АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫНДА СІРЕК КЕЗДЕСЕТІН <i>GRAMBE TATARICA SEBEÓK</i> ӨСІМДІГІ ПОПУЛЯЦИЯЛАРЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ	94
Турсынбай А РАСПРОСТРАНЕНИЕ <i>FRITILLARIA KARELINII (FISCH. EX D.DON)</i> ВАКЕР В ПРЕДЕЛАХ АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ	95
Ургенишбаева Ж.И. МОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МИКИЖИ <i>ONCORCHYNCHUS</i> <i>MUKISS</i> ИЗ НИЖНЕГО УЧАСТКА Р.ЧИЛИК.....	96
Урзымбаева Р., Арыстан А. ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫ АУМАҒЫНДА ОРНАЛАСҚАН ТАБИҒИ БОТАНИКАЛЫҚ ТАПСЫРЫСТАРДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ.....	97
Ұзақбай Ж.Ә. <i>ALTHAEA ARMENIACA L.</i> ӨСІМДІГІНІҢ ЛАТЕНТТІ КЕЗЕҢІМЕН ЮВЕНИЛЬДІК ТІРШЛІК КҮЙІНІҢ МОРФОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	98
Шагилбаев А.У., Искаков А.А. НЕКОТОРЫЕ ДАННЫЕ МОРФОЛОГИИ ОТОЛИТОВ ДОЛГИНСКОЙ СЕЛЬДИ (<i>ALOSA BRASCHNIKOWI</i>).....	99
Шалғынбай Г.М. АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНЫҢ ТАУ БӨКТЕРЛЕРІНДЕ МЕКЕНДЕЙТІН САРЫШҰНАҚТЫҢ (<i>SPERMOPHILUS FULVUS</i> <i>LICHTENSTEIN, 1823</i>) КӨКТЕМГІ ҚОРЕК ҚҰРАМЫ МЕН ҚОРЕКТЕНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	100
Шарахметов С.Е. МОНИТОРИНГ РАЗНООБРАЗИЯ ИХТИОФАУНЫ АЛАКОЛЬСКОГО БАССЕЙНА	101
Akmetova G. DIVERSITY OF ENDOPHYTIC FUNGI ISOLATED FROM AGRICULTURAL AND NON-AGRICULTURAL PLANTS IN STEPPE AND FOREST-STEPPE ZONE OF NORTHERN KAZAKHSTAN.....	102
Amangeldinova M.E., Madenova A.K. ASSESSMENT OF RESISTANCE OF BULGARIAN VARIETIES TO COMMON BUNT (<i>TILLETIA CARIES, T. LAEVIS</i>)	103
Akmetova A.B. CURRENT ISSUES IN BIOLOGY EDUCATION FOR STUDENTS	104
Baibagyssov A.M., Salmurzauly R., Iklasov M.K., Konysbaev T.G. COMMON REED (<i>PHRAGMITES AUSTRALIS</i>) AS A KEY SPECIES FOR ALTERNATIVE SUSTAINABLE LAND USE IN KAZAKHSTAN	105
Yergali Aruzhan, Iztleu Anar PECULIARITIES OF TRILINGUALISM IN RENEWED EDUCATION	106
Zhumagazy D.E., Nikolayeva A.B. INFLUENCE OF BIOFILM FORMING ACTIVITY OF MICROORGANISMS SEPARATED FROM FOREIGN STUDENTS OF KARAGANDA MEDICAL UNIVERSITY ON THEIR VIRULENCE	107

